

A close-up photograph of a dog's face, focusing on its eye and the texture of its fur. The eye is a deep brown color with a blue reflection. The fur is light brown and white, with fine details visible. The text is overlaid on the right side of the image.

LUONNONVARAISTEN ELÄINTEN KÄRSIMYS EETTISENÄ KYSYMYKSENÄ

JENNA AARNIO

Kesytettyjä eläimiä turvaamaan on luotu lainsäädäntöä ja erilaisia sopimuksia, mutta keskustelu on viime vuosien aikana kääntynyt myös kohti luonnonvaraisia eläimiä. Mitä tulisi ajatella eläinten kärsimyksestä luonnossa? Tämän artikkelin tarkoituksena on esitellä luonnonvaraisten eläinten kärsimyksen etiikasta käytävää keskustelua.

Eläimet on alettu ottaa yhä vakavammin huomioon eettisissä pohdintoissa. Eläinten kokemuksista saadaan jatkuvasti lisää tietoa ja suurella varmuudella voidaan sanoa suuren joukon eläinkunnasta olevan kykenevä kokemaan esimerkiksi kärsimystä (Griffin 1992; Allen ja Bekoff 1997; Mikhalevich ja Powell 2020; Smith 1991). Valtaosa eurooppalaisista pitää eläinten kokemaa kärsimystä huonona asiana, jonka tarpeeton aiheuttaminen on väärin (Special Eurobarometer 442).

Mitä kärsimys on?

Kärsimystä voidaan luonnehtia kokonaisvaltaisen negatiiviseksi tilaksi, joko voi olla luonteeltaan sekä fyysistä että psyykkistä. Kärsimys mielletään usein itsessään pahaksi asiaksi, vaikka sen avulla joskus voidaankin saavuttaa muita tavoiteltuja asioita. (Mayerfeld 1999.) Kärsimykseen liittyy myös vahva moraalinen latautuneisuus (Aaltola 2012). Se on tila, jonka tarpeetonta aiheuttamista tulisi välttää ja josta itsestään kumpuaa joidenkin filosofien mukaan vaatimus sen poistamisesta (Mayerfeld 1999; McMahan 2014). Moni filosofi on nostanut kärsimyksen erityistä moraalista huomiota vaativaksi tilaksi, ja kärsimyksen merkitys korostuu myös joissakin etiikan suuntauksissa, kuten negatiivisessa utilitarismissa. Länsimaisen perinteen ulkopuolella erityisesti buddhalaisuudessa kärsimys on saanut paljon painoarvoa.

Joidenkin filosofien mukaan kärsimyksen ja onnellisuuden välillä on moraalinen epäsymmetria. Tämän epäsymmetrian mukaan kärsimyksen vähentämiselle tulisi suoda suurempi moraalinen painoarvo kuin onnellisuuden lisäämiselle (Mayerfeld 1999; Metzinger 2017; Johannsen 2020; Popper 1945). Jonkinasteinen epäsymmetria on helppo ymmärtää, sillä vaikuttaa selvästi tärkeämmältä auttaa kärsivää yksilöä kuin lisätä jo hyvinvoivan yksilön onnellisuutta. Kärsimys ei kuitenkaan ole ainoa tekijä, joka moraalisisissa pohdintoissa tulee huomioida, vaan yksi muiden joukossa. Esimerkiksi velvollisuus kärsimyksen vähentämiseen mielletään usein *prima facie* -luonteiseksi, velvollisuudeksi, jota tulee noudattaa, mikäli tilanteessa ei vaikuta vahvempia velvollisuuksia (Mayerfeld 1999).

Eläineettisessä tutkimuksessa korostetaan usein, että oleellista on kärsimyksen kokemus, ei

esimerkiksi kärsijän laji. Lukuisissa tutkimuksissa on todettu, että ihmisen lisäksi myös monien muiden lajien edustajat ovat kykeneviä kokemaan kärsimystä (Allen ja Bekoff 1997; Griffin 1992). Tutkimukset ovat johtaneet kansainvälisiin sopimuksiin ja eläinsuojelulainsäädäntöihin, joissa tarpeettoman kärsimyksen aiheuttaminen eläimille kielletään. Ihmisen kyky tunnistaa kärsimystä muissa eläimissä mahdollistaa niihin kohdistuvan huolen. Tästä huolimatta huolemme rajoittuu useimmiten vain kesytettyihin eläimiin ja ihmisen aiheuttamaan kärsimykseen. Miksi näin on?

Kärsimys luonnossa

Suhtautumisemme luontoon on usein kahtalainen. Toisaalta luonto saatetaan nähdä romantisoiden, satumaisena ja idyllisenä pakopaikkana. Idyllisessä luonnossa elämä kulkee pakottomasti omalla painollaan ja eläimet voivat siellä hyvin (esim. monet romantiikan ajan runoilijat, kuten William Wordsworth, William Blake ja John Keats). Toisaalta luonto voidaan mieltää väkivaltaiseksi selviytymiskamppailuksi nälkää, sairauksia ja saalistajia vastaan (esim. Hobbes 1968).

Kun luontoa tarkastelee lähemmin, kauniiden maisemien takaa paljastuvatkin luonnoneläinten siellä kokemat moninaiset uhat. Luontodokumentissa esiintyvä takaa-ajo on yleinen mielikuva siitä, mitä kärsimys luonnossa tarkoittaa. Saalistus aiheuttaa kohteilleen kärsimystä, joka saattaa kestää pitkiäkin aikoja, mutta se ei ole suinkaan ainoa kärsimyksen lähde. Esimerkiksi ravinnon puute, sairaudet, loiset, sään ääri-ilmiöt ja onnettomuudet tuovat mukanaan paljon kärsimystä eläimille (Horta 2010; Tomasik 2015). Kasvavassa määrin kiinnitetään huomiota myös kärsimykseen, jota syntyy evolutiivisten lisääntymisstrategioiden seurauksena.

Lisääntymisstrategioiden seurauksena monien eläinlajien yksilöiden selviytymisaste on erittäin alhainen. Suuri enemmistö kaikista luonnonvaraisista eläimistä lisääntyy tuottamalla mahdollisimman paljon jälkeläisiä maksimoidakseen parhaan selviytymistodennäköisyyden. Jälkeläisiä syntyy satoja, jopa miljoonia kerralla, eikä yksittäisistä jälkeläisistä tällöin huolehdi. Suurin osa syntyvistä yksilöistä kuolee esimerkiksi nälkään tai saalistajien suihin ennen täysikasvuistaan. Jäl-

keläisten maksimointiin pyrkivät esimerkiksi monet pienemmät ja myös selkärangattomat eläimet. (MacArthur ja Wilson 1967; Pianka 1970.) Häkellyttäviä jälkeläismääriä syntyy erityisesti kaloilla, jotka voivat munia jopa kymmeniä miljoonia munia kerralla (Jørstad ym. 2007). Monet suuret nisäkkäät taas tuottavat vain vähän jälkeläisiä, mikä mahdollistaa yksittäisistä jälkeläisistä huolehtimisen. Kuitenkin myös näillä eläimillä selviytymisasenne on usein alhainen (Johannsen 2020).

Voidaankin todeta, että suurin osa kaikista luonnossa syntyvistä eläinyksilöistä menehtyy ennen täysikasvuisuuttaan. Moni näistä yksilöistä saattaa kokea myös kärsimystä. Koska kuolema tapahtuu usein jo pian syntymän jälkeen, ehtii eläin kenties kokemaan vain negatiivisia tuntemuksia lyhyen elämänsä aikana. (Horta 2010.) Tämän seurauksena jotkut filosofit (esim. Horta 2015; Faria 2015; Johannsen 2020; Tomasik 2015) ovat esittäneet, että kärsimyksen määrä saattaa jopa ylittää onnellisuuden tai hyvinvoinnin määrän luonnossa. Joidenkin mielestä on myös mahdollista, ettei erityisesti pienten, jälkeläisten maksimointia suosivien lajien yksilöiden elämä ole elämisen arvoista lainkaan (Tomasik 2015; Johannsen 2020). Pitkäikäisempien, jälkeläisistään huolehtivien eläinten elämässä on paremmat mahdollisuudet positiiviseen hyvinvointiin, vaikka niitä kohtaavat toki muutoin samat haasteet.

Ei ole kuitenkaan lainkaan selvää, ylittääkö kärsimyksen määrä todella hyvinvoinnin määrän luonnossa (Groff ja Ng 2019). Lisäksi, koska jälkeläisten maksimointiin perustuvaa lisääntymisstrategiaa suosivat esimerkiksi monet selkärangattomat eläinlajit, nousee esiin monia empiirisiä kysymyksiä: ovatko selkärangattomat eläimet tunteisia eli kykeneviä kokemuksellisuuteen alkuunkaan? Ja mikäli ovat, ovatko ne tunteisia heti syntyessään vai kehittykö kyky vasta myöhemmin? Kenties kuolema tulee niin nopeasti, etteivät nämä eläimet edes ehdi tuntea mitään. Tai kenties nämä eläimet kykenevät kokemaan esimerkiksi kipua, mutta eivät niin voimakkaasti, että se voitaisiin mieltää kärsimykseksi. Selkärangattomien eläinten kognitiivisia kykyjä on tutkittu varsin vähän, mutta saatavilla olevasta tutkimuksesta on mahdollista tehdä varovaisia arvioita siitä, että ainakin joillakin selkärangattomilla saattaisi olla edellytyk-

siä tietoisiin ja affektiivisiin tiloihin (Mikhalevich ja Powell 2020; Smith 1991; Godfrey-Smith 2017). On kuitenkin syytä huomata, että vaikka tarkastelu rajattaisiin koskemaan vain nisäkkäitä (joiden tiedetään olevan tunteisia), suosii niistäkin suuri osa jälkeläisten maksimointiin perustuvaa strategiaa (Johannsen 2020).

Tulisiko luonnossa esiintyvään kärsimykseen puuttua?

Vaikka luonnossa vaikuttaa olevan kärsimystä, tarkoitako tämä, että siihen tulisi puuttua? Joidenkin filosofien näkemysten mukaan luontoon ei tulisi puuttua lainkaan. Toisten mukaan puuttuminen luonnonvaraisten eläinten kärsimyksen vähentämiseksi on tarpeen ja saattaa olla jopa moraalinen velvollisuus. Luontoon puuttumisen puolustajien näkemykset eroavat siinä, millaisiin luonnossa kärsimystä aiheuttaviin asioihin tulisi puuttua.

Luontoon puuttumisella voidaan tarkoittaa monenlaisia interventioita, joiden tavoitteena on vähentää luonnonvaraisten eläinten kokemaa kärsimystä. Kaikki interventiot eivät ole moraalisesti samanarvoisia ja onkin oleellista selvittää, millälaiset interventiot ovat moraalisesti hyväksyttäviä, mitkä kiellettyjä, ja mitkä kenties velvollisuuksiimme. Sue Donaldsonin ja Will Kymlickan erotelua mukailen ihmisen tekemät positiiviset interventiot voidaan jaotella esimerkiksi yksittäisiin eläimiin kohdistuviin toimiin (peuran pelastaminen jäistä), laajempiin eläinpopulaatioihin kohdistuviin toimiin (rokottaminen), luonnonkatastrofeihin ja/tai luonnonprosesseihin kohdistuviin toimiin (tulivuorenpurkaus, saalistus) ja ihmisen eläimille aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen tai ennaltaehkäisyyn (elinalueiden entisöinti) (Donaldson ja Kymlicka 2011).

Koska kärsimys ei ole ainoa moraalisisissa pohdinnoissa vaikuttava tekijä, tulee luonnossakin esiintyvään kärsimykseen suhtautua tasapainoteltuna muiden arvojen kanssa. Kärsimyksen vähentämisen kanssa vastakkain asettuvat esimerkiksi yksilöiden oikeus vapauteen ja autonomiaan (Donaldson ja Kymlicka 2011). Monissa klassisissa eläinoikeusnäkemyksissä on korostettu luonnonvaraisten eläinten rauhaan jättämistä. Esimerkiksi Tom Regan on korostanut, että eläinten autonomian kunnioittaminen on moraalien kannalta

tärkeämpää kuin niiden kärsimyksen vähentäminen. Regan vaatii meitä jättämään luonnonvaraiset eläimet rauhaan, sillä ne eivät tarvitse apuamme. Luonnoneläimet ovat kyvykkäitä elämään omaa elämäänsä, ja meidän tulisi välttää näiden olentojen holhoamista ja jättää ne silleen. (Regan 2004.) Regan siis kieltäisi ainakin systemaattiset interventiot luontoon. Yksittäisiä eläimiä sen sijaan saattaisi olla oikeutettua auttaa.

On myös esitetty, että luonnoneläinten elämään puuttuminen estäisi niiden mahdollisuuden kukoistaa (Everett 2001). Jennifer Everett korostaa, että luonnonvaraiset eläimet ovat kyvykkäitä selviytymään ilman ihmisen apua, ja niiden kukoistus yleensä vaatii, ettei ihminen puutu niiden elämään. Luonnoneläinten auttaminen on suotavaa vain tilanteissa, joissa eläimet eivät voi ilman jonkinlaista interventioita elää luontonsa mukaisena elämää. (Sama.) Everett saattaa korostaa luonnoneläinten kyvykkyyttä kuitenkin liikaa. Vaikka jotkut, erityisesti suuret ja pitkäikäiset nisäkkäät, saattavatkin selviytyä elämänsä haasteista menestyksekkäästi, suurimmalle osalle tilanne ei ole näin hyvä. Lisäksi on vaikea uskoa, että saalistajan lounaaksi joutuminen olisi osa saalistajien kukoistusta (Aaltola 2010; Donaldson ja Kymlicka 2011). Ongelmallisia ovat myös tilanteet, joissa esimerkiksi luonnonkatastrofi aiheuttaa eläimille kärsimystä. Kukoistuksesta puhuminen katastrofin keskellä on epäuskottavaa (Hadley 2006). Kaikki interventiot eivät suinkaan uhkaa luonnonvaraisen eläinten mahdollisuutta kukoistaa.

Kärsimys osana luontoa ja interventioiden arvaamattomuus

Kärsimys voidaan nähdä myös osana luonnollisia prosesseja ja ekosysteemien toimintaa, jotka ovat itsessään arvokkaita (Aaltola 2010). Joissakin ympäristöetiikan näkemyksissä luonnon kokonaisuuksilla, kuten lajeilla ja ekosysteemeillä, nähdään olevan arvoa, joka ylittää yksittäisten olentojen kärsimyksestä syntyvän epäarvon (esim. Leopold 1949). Ympäristö- ja eläinoikeusajattelijoiden näkemysten yhteensovittaminen ei ole helppoa. Toiset kiinnittävät huomion kokonaisuuksiin, joiden osia myös eläimet ovat, samalla kun toiset korostavat eläinten tuntoisuuden moraalista merkitystä. Kokonaisuudet, kuten lajit ja ekosysteemit,

eivät ole kuitenkaan kykeneviä kokemaan kärsimystä siinä missä kokemuksellisuuteen kykenevät eläinyksilöt ovat. Kokemuksellisuus on moraalisen huomioon ottamisen kannalta merkittävä tekijä, jota joidenkin filosofien mukaan tulee priorisoida, mutta se ei kuitenkaan ole ainoa arvo. Kokevia yksilöitä ei olisi ilman niiden olemassaoloa mahdollistavia olosuhteita, kuten lajeja ja ekosysteemejä (Aaltola 2010). Kaikkea ei voi palauttaa kärsimykseen, mutta se tulee valintatilanteessa huomioida. Kärsimyksen painoarvo riippuu tilanteesta vaikuttavista muista arvoista: mikäli tilanteesta ei vaikuta painokkaampia velvollisuuksia, joita saattavat olla edellä mainitut suurempien kokonaisuuksien arvot, tulisi kiinnittää huomio kärsimyksen vähentämiseen (Mayerfeld 1999). Filosofi Oscar Horta mukaan olisi kuitenkin epäuskottavaa ajatella, ettei mikään määrä luonnonvaraisten eläinten kärsimystä voisi ylittää suurempien kokonaisuuksien arvoa (Horta 2015). Jotkut ympäristöeettiset näkemykset vaikuttavat myös olevan ihmiskeskeisiä siinä mielessä, että samalla kun luontoon puuttuminen yksittäisten eläinten hyvinvoinnin takia kielletään, ei kaikkea ihmisen hyödyksi tapahtuvaa puuttumista suinkaan vastusteta (sama).

Yksi vahvimista argumenteista erityisesti suuren mittaluokan luontoon kohdistuvia interventioita vastaan on toimista mahdollisesti aiheutuvat arvaamattomat seuraukset (esim. Singer 1975; Simmons 2009). Ekosysteemien toiminta on tieteelle vielä suurelta osin mysteeri, eikä ole selvää, miten mitkään toimet tulisivat vaikuttamaan luonnon prosesseihin, joissa asiat linkittyvät toisiinsa moninaisin tavoin. Ihmisen rajallinen tietämys näistä suhteista tekee mahdottomaksi kaikkien puuttumisen seurausten ennakoinnin. Puututtaessa esimerkiksi saalistajien ja saalistajien suhteisiin tai toteutettaessa eläinten sterilointeja suuressa mittakaavassa, olisivat seuraukset todennäköisesti katastrofaaliset (Simmons 2009; Everett 2001; Hadley 2006).

Ei tarvitse kuin ajatella nykyistä ilmastokatastrofia ymmärtääkseen ihmisen mahdollisuudet luonnon tuhoamiseen. Suuri osa luonnoneläinten kärsimykseen puuttumista puoltavista filosofeista onkin sitä mieltä, että arvaamattomien seurausten mahdollisuus tulee ottaa vakavasti ja interventioita ei tulisi tehdä ilman riittävää tietoa niiden

seurauksista (esim. Sapontzis 1987; Horta 2015; Sözmen 2013; Tomasik 2015). On kuitenkin hyvää muistaa, että luontoon puututaan jatkuvasti, joskin lähinnä ihmisen edun nimissä. On epäuskottavaa, ettei minkäänlainen puuttuminen muiden eläinten hyväksi voisi olla sallittua. Esimerkiksi pienen mittakaavan interventiot, jotka kohdistuvat yksittäisiin eläimiin tai alueellisesti hyvin rajattuihin paikkoihin, ovat todennäköisesti varsin turvallisia.

Velvollisuus auttaa

Peter Singer esittää vaikutusvaltaisessa artikkelissaan ”Famine, affluence and morality” (1972), että mikäli meidän on mahdollista estää jotakin pahaa tapahtumasta uhraamatta mitään itsellemme moraalisesti yhtä merkittävää, meidän tulisi toimia näin. Artikkelissaan Singer käsittelee erityisesti köyhyydestä ja nälänhädästä kärsiviä ihmisiä, eikä hän näe esimerkiksi fyysisen etäisyyden vaikuttavan velvollisuuteemme auttaa. Moni uskookin, että meillä voi olla ainakin jonkinlaisia positiivisia velvollisuuksia myös niin sanottuja kaukaisia ihmisiä kohtaan. Periaatetta on mahdollista soveltaa myös luonnonvaraisiin eläimiin. Periaate on kuitenkin todella vaativa, sillä harva asia vaikuttaa moraalin kannalta yhtä merkittävältä kuin esimerkiksi äärimmäinen kärsimys. Näin vaativaa velvollisuutta auttaa onkin usein vastustettu. Esimerkiksi John Hadleyn mukaan meidän tulisi auttaa vain silloin, kun se vaatii meiltä hyvin vähän (Hadley 2006). Kyle Johannsen puolestaan on lieventänyt Singerin näkemystä siten, että mikäli meidän on mahdollista estää jotakin pahaa tapahtumasta uhraamatta itsellemme jotakin merkittävää, meidän tulisi toimia näin (Johannsen 2020). Johannsenin välimallinen muotoilu vaikuttaa uskottavalta. Senkin hyväksyminen tarkoittaisi, että meidän tulisi panostaa paljon nykyistä enemmän luonnoneläinten auttamiseen.

Luonnoneläinten kohdalla vedotaan kuitenkin usein melko yleisesti hyväksytyyn ajatukseen siitä, että negatiiviset velvollisuudet ovat ensisijaisia positiivisiin nähden (esim. Lichtenberg 2010). Meillä ajatellaankin usein olevan painavampi velvollisuus pidättäytyä kärsimyksen aiheuttamisesta kuin aktiivisesti poistaa sitä. Pelkkä vahingon aiheuttamisesta pidättäytyminen on kuitenkin usein

haastavaa, ja tulemme esimerkiksi nykyisillä globaaleilla markkinoilla lähes väistämättä tukeneeksi toimintaa, joka aiheuttaa muille vahinkoa (Lichtenberg 2010). Esimerkiksi ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos aiheuttaa luonnoneläimille suurta vahinkoa, johon olemme väistämättä osallisia. Tästä epäsuorasta osallisuudesta saattaa kummuta myös velvollisuus pyrkiä vähentämään luonnoneläimille aiheutuvaa vahinkoa. Toisaalta harvoin myöskään ajatellaan, ettei meillä olisi mitään velvollisuuksia kaukaisia ryhmiä kohtaan, vaikkamme näiden kärsimystä olisi auttaneetkaan. Esimerkiksi luonnonkatastrofista kärsiviä ihmisiä pyritään usein auttamaan.

Kaikki eivät kuitenkaan usko, että kärsivien luonnonvaraisten eläinten auttaminen voitaisiin rinnastaa avun tarjoamiseen kärsiville kaukaisille ihmisille. Filosofit Clare Palmer yrittää vastata intuitioon siitä, että meillä voisi olla velvollisuuksia kaukaisia ihmisiä kohtaan, mutta ei velvollisuutta puuttua luonnonvaraisten eläinten kärsimykseen. Palmerin mukaan tietynlaiset erityiset suhteet luovat erityisiä positiivisia velvollisuuksia, vaikka yleistä auttamisen velvollisuutta ei olisi sikaan (Palmer 2015). Koska olemme asettaneet kesytetyt eläimet haavoittuvaan asemaan, olemme niille aiheutuvasta kärsimyksestä kausaalisesti vastuussa. Pelkkä tuntoisuus ei siis Palmerin mukaan vielä synnytä moraalista velvollisuutta, vaan erityinen suhteemme kesytettyihin eläimiin. Tällaista suhdetta meillä ei ole luonnonvaraisia eläimiä kohtaan. Palmerin mukaan luonnonvaraisten eläinten auttaminen on kyllä sallittua, mutta se ei ole moraalinen velvollisuutemme.

Sen sijaan koko ihmiskuntaa yhdistävät sellaiset moraalin kannalta relevantit rakenteelliset ja sosiaaliset yhteydet, jotka velvoittavat auttamaan myös kaukaisia ihmisiä. Ihmiskunnan kokonaisuutena muodostama moraalisesti merkityksellinen suhde on kuitenkin ongelmallinen. Millä perusteella tällainen suhde voisi muodostua kaikkiin ihmisiin, muttei yhteenkään luonnonvaraiseen eläimeen, ja miksi tämä suhde olisi moraalisesti relevantti (Faria 2015)? Samoin kuin voimme suosia omaa jälkikasvuamme jättämättä huomiotta tuntemattomien lasten kärsimystä, meillä saattaa olla vahvempia syitä puuttua juuri kesytettyjen eläinten kärsimykseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoi-

ta, etteikö meillä olisi minkäänlaisia velvollisuuksia luonnoneläimiä kohtaan. Negatiivisten velvollisuuksien paino saattaa olla suurempi, mutta tämä ei tarkoita, etteikö positiivisilla velvollisuuksilla olisi mitään painoarvoa. (Sama.) Näin on erityisesti tilanteissa, joissa auttaminen on mahdollista ja ehkä helppoakin.

Luonnoneläimiä autetaan jo nyt monin tavoin, ja myös lainsäädäntömme velvoittaa auttamaan loukkaantunutta luonnonvaraista eläintä. Mikäli luonnonvaraisten eläinten auttaminen on sallittua, ja joissain tilanteissa jopa lain velvoittamaa, tulisiko meidän myös aktiivisemmin pyrkiä vähentämään luonnoneläinten kokemaa kärsimystä? On jo melko kiistatonta todeta ainakin kesytettyjen eläinten kuuluvan moraalisen huomioon ottamisen piiriin. Eläineetikot ovat osoittaneet ihmiskeskeisyyden perusteettomuuden. Mikäli tämän lisäksi hyväksytään Singerin argumentti velvollisuudesta auttaa myös niin sanottuja kaukaisia ryhmiä, vaikuttaisi johdonmukaiselta hyväksyä myös ajatus luonnoneläinten auttamisesta. Mitä sitten on mahdollista tehdä luonnonvaraisten eläinten kärsimyksen vähentämiseksi?

Onko luonnonvaraisia eläimiä mahdollista auttaa?

Luonnonvaraisten eläinyksilöiden ahdingon lievittelemiseksi on ehdotettu monia keinoja, jotka vaihtelevat maltillisista pienen mittakaavan interventioista äärimmäisempiin suuren mittakaavan interventioihin.

Maltilliset näkemykset korostavat ensisijaisesti tietoisuuden lisäämistä luonnonvaraisten eläinten kohtaamasta kärsimyksestä ja spesismien eli lajisorron vääryydestä. Pienemmän mittakaavan interventioiksi on ehdotettu esimerkiksi eläimille järjestettäviä ruokintapaikkoja ja syöttirokotuksia sairauksia vastaan. (Horta 2010; 2015; Faria 2015.) Näitä keinoja on jo käytössä, joskin lähinnä ihmisen suojelemiseksi ja eduksi. Esimerkiksi ihmisellekin vaarallinen rabies on saatu hävitettyä suurilta alueilta juuri syöttirokotusten ansiosta. Monet ruokkivat jo nyt talvisin pikkulintuja ja vievät takapihalleen vesiastioita kuivina kesinä. Ruokintapaikkojakin paikoin käytetään, vaikka tarkoituksena on usein eläinten hyvinvoinnin lisäämisen sijaan metsästysonnen turvaaminen ja esi-

merkiksi peuraeläinten aiheuttamien vahinkojen estäminen. Ruokintapaikkoja ja lääkeaineita erilaisia sairauksia vastaan voitaisiin järjestää myös eläinten omaksi hyväksi. Helppoja keinoja olisivat myös moottoriteitä halkovat yli- ja alikulkusillat, joiden avulla eläinten olisi mahdollista turvallisesti ylittää tie. Näistä olisi hyötyä myös ihmisille, sillä ne vähentäisivät onnettomuustilanteita eläinten kanssa. Rakennusten ikkunoita on nykyään saatavilla esimerkiksi UV-heijastavalla pinnalla, jonka ansiosta linnut eivät lennä niitä päin (esim. Ornilux). Eettisesti hyvin ongelmallisia eläintarhoja voitaisiin muuttaa loukkaantuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitoon ja kuntoutukseen tarkoitetuksi laitoksiksi. Kaupungeissa kanssamme elävät eläimet voisivat myös olla helppo kohde erilaisille auttamistoimille.

Pienen mittaluokan interventiot ovat monille tuttuja mediasta, jossa uutisoidaan silloin tällöin esimerkiksi yksittäisten eläinten pelastusoperaatiosta. Lampeen jäänyt joutsen tai jäihin pudonnut kauris on pelastettu. Myös paljon suuremman mittakaavan interventioita on kuitenkin ehdotettu. Äärimmäisemmissä näkemyksissä hypotetisoidaan kehittyvän teknologian mahdollistavan kärsimyksen poistamista tehokkaasti. Esimerkiksi David Pearce on esittänyt bio- ja nanoteknologian mahdollistavan tulevaisuudessa luonnoneläinten terveyden monitoroinnin ja kärsimyksen vähentämisen (Pearce 2015). Jeff McMahan on ehdottanut, että tulevaisuudessa lihansyöjälajeista voitaisiin kenties geneettisesti muokata kasvinsyöjiä ja kantoja voitaisiin rajoittaa valikoivan sterilisaation avulla. Saalistajalajeja voitaisiin mahdollisuuksien mukaan myös antaa kuolla sukupuuttoon. (McMahan 2014.) Johannsen on myös kannattanut luonnoneläinten kärsimykseen puuttumista genomien muokkauksen, erityisesti suhteellisen uuden geenisaksitekniikan, CRISPR:n, keinoin, esimerkiksi muokkaamalla r-strategeista enemmän k-strategien kaltaisia tai kehittelemällä lihansyöjille ravinnoksi soveltuvia kasveja. Tutkimuksen myötä saattaisi myös olla mahdollista luoda ekosysteemejä, joista saalistajalajit ovat poissa. (Johannsen 2020.)

Monet äärimmäisemmistä ehdotuksista vaikuttavat epäilyttäviä. Vaikka teknologia esimerkiksi genomien muokkaukseen onkin olemassa, tulisiko

tällaisiin toimiin silti ryhtyä? Edellä mainitut arvaamattomat seuraukset ovat paljon todennäköisempiä, elleivät varmoja, tilanteissa, joissa interventiot kohdistuvat suureen määrään eläimiä tai hyvin laajoille alueille. Ekosysteemit, joista myös oma olemassaolomme riippuu, toimivat tavoilla, jotka ovat ihmiselle vielä pitkälti mysteeri. Vaikutukset saattaisivat olla katastrofaaliset. Eläinten autonomiaan puuttuminen esimerkiksi sterilioimalla saattaisi olla vaihtoehto tilanteissa, joissa eläimiä uhkasi muuten tappaminen. Laajamittaisesti toteutettuna eläinten sukupuuttoon ajaminen on kuitenkin monin tavoin ongelmallista.

Vaikka jotkut edellä mainituista keinoista saattavat vaikuttaa tällä hetkellä absurdeilta, ei se tietenkään vielä tarkoita, etteivätkö ne voisi silti olla oikein. Luonnonvaraisten eläinten kokemaa kärsimystä on merkittävä ongelma, joka tulisi ottaa vakavasti. Tästä syystä myös keinoja kärsimykseen puuttumiseen tulisi miettiä vakavasti. Monen pienemmän mittakaavan intervention ollessa jo nyt mahdollinen, meidän tulisi ottaa niitä laajemmin käyttöön eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi. Samalla tulisi kuitenkin myös selvittää mahdollisuuksia uusiin turvallisiin ja tehokkaisiin tapoihin vähentää luonnonvaraisten eläinten kärsimystä.

Kirjallisuus

Aaltola, Elisa (2012). *Animal Suffering: Philosophy and Culture*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Aaltola, Elisa (2010). Animal Ethics and the Argument from Absurdity. *Environmental Values* 19:1, 79–98.

Allen, Colin ja Bekoff, Marc (1997). *Species of Mind: The Philosophy and Biology of Cognitive Ethology*. Cambridge: MIT Press.

Everett, Jennifer (2001). Environmental Ethics, Animal Welfarism, and the Problem of Predation: A Bambi Lover's Respect for Nature. *Ethics and the Environment* 6:1, 42–67.

Faria, Catia (2015). Disentangling Obligations of Assistance. A Reply to Clare Palmer's 'Against the View That We Are Usually Required to Assist Wild Animals'. *Relations* 3:2, 211–218.

Godfrey-Smith, P (2017). The evolution of consciousness in phylogenetic context. Teoksessa K. Andrews ja J. Beck (toim.), *The Routledge handbook of philosophy of animal minds*. New York: Routledge.

Griffin, Donald R. (1992). *Animal Minds*. Chicago: University of Chicago Press.

Hadley, John (2006). The Duty to Aid Nonhuman Animals in Dire Need. *Journal of Applied Philosophy* 23:4, 445–451.

Hobbes, Thomas (1968). *Leviathan*. Baltimore: Penguin Books.

Horta, Oscar (2010). Debunking the idyllic view of natural processes: population dynamics and suffering in the wild. *Têlos* 17, 73–88.

Horta, Oscar (2015). The Problem of Evil in Nature: Evolutionary Baes of the Prevalence of Disvalue. *Relations* 3:2, 17–32.

Häyry, Matti (2004). A Rational Cure for Prereproductive Stress Syndrome. *Journal of medical ethics* 8:30, 377–378.

Johannsen, Kyle (2020). *Wild Animal Ethics: The Moral and Political Problem of Wild Animal Suffering*. New York: Routledge.

Jørstad, Knud E., Fjalestad, Kristinne T., Ágústsson, Thorleifur ja Marteinsdóttir, Gudrun (2007). Atlantic cod – Gadus morhua. Teoksessa Svåsand, Terje (toim.), *Genetic Impact of Aquaculture Activities on Native Populations*, 10–16.

Leopold, Aldo (1949). *A Sand County Almanac: And Sketches Here and There*. New York: Oxford University Press.

Lichtenberg, Judith (2010). Negative Duties, Positive Duties, and the 'New Harms'. *Ethics*, 120:3, 557–578.

MacArthur, Robert H. ja Wilson, Edward O. (1967). *The Theory of Island Biogeography*. Princeton: Princeton University Press.

McMahan, Jeff (2014). The Moral Problem of Predation. Julkaistu verkossa 4.1.2014 <http://jeffersonmcmahan.com/wp-content/uploads/2012/11/The-Moral-Problem-of-Predation.pdf>. Viitattu 29.4.2021.

Mayerfeld, Jamie (1999). *Suffering and Moral Responsibility*. Oxford: Oxford University Press.

Metzinger, Thomas (2016). Suffering. Teoksessa Kurt Almqvist ja Anders Haag (toim.), *The Return of Consciousness*. Stockholm: Axel and Margaret Ax:son Johnson Foundation, 237–262.

Mikhalevich, Irina ja Powell, Russell (2020). Minds Without Spines: Evolutionary Inclusive Animal Ethic. *Animal Sentience* 29:1.

Mill, John Stuart (1874). *Nature, the Utility of Religion, and Theism: Three Essays on Religion*. London: Longmans, Green, Reader, and Dyer.

Palmer, Clare (2015). Against the View That We Are Normally Required to Assist Wild Animals. *Relations* 3, 203–210.

Pearce, David (2015). A Welfare State for Elephants? A Case Study of Compassionate Stewardship. *Relations* 3, 153–164.

Pianka, Eric R. (1970). On r- and K- Selection. *American Naturalist*, 104, 592–597.

Popper, Karl (1945/2011). *The Open Society and Its Enemies*. London: Routledge.

Regan, Tom (2004). *The Case for Animal Rights*. Berkeley: University of California Press.

Sapontzis, Steve F. (1987). *Morals, Reason, and Animals*. Philadelphia: Temple University Press.

Simmons, Aaron (2009). Animals, Predators, the Right to Life, and the Duty to Save Lives. *Ethics and the Environment* 14:1, 15–27.

Singer, Peter (1972). Famine, Affluence, and Morality. *Philosophy and Public Affairs* 1:3, 229–243.

Singer, Peter (1975). *Animal Liberation: A New Ethics for Our Treatment of Animals*. New York: HarperCollins.

Smith, Jane A. (1991). A Question of Pain in Invertebrates. *Institute for Laboratory Animal Research Journal*, 33, 25–32.

Special Eurobarometer 442: *Attitudes of Europeans towards Animal Welfare* (2016). European Commission.

Sözmen, Beril (2013). Harm in the Wild: Facing Non-Human Suffering in Nature. *Ethical Theory and Moral Practice* 16, 1075–1088.

Tomasik, Brian (2015). The Importance of Wild-Animal Suffering. *Relations* 3:2, 133–152.

Kirjoittaja on Turun yliopiston filosofian oppiaineen tohtorikoulutettava.

FINNA.FI

Väylä kotimaiseen tutkimukseen ja alkuperäis- lähteisiin!

HAKUPALVELU MUSEOIDEN,
KIRJASTOJEN JA ARKISTOJEN
KIEHTOVILLE AINEISTOILLE

www.finna.fi